

מראה זה — יחד עם נאומי ההתעמולה של האופוזיציה הימנית, שניצלו נקודה זו היטב כדי לנגח את הממשלה — הביאה את המישפחות לידי שיא של זעם. איך הסכימה הממשלה להפסקת-אש, מבלי להביט טיה את החזרת השבויים? איך מספקים מזון לצבא מיותר, מבלי לקבל אף את רשימת השבויים שבידי מצריים וסוריה?

## קלפים למישחק

**א** ייאפשר היה להשתיק זעקה זו. שיצאה מן הלב. אך יתכן שהיא חשיפה דווקא את התוצאה ההפוכה. הזעקה עצמה העמידה את המצרים והסורים על חומרת הבעייה לגבי ישראל. ועל הלחץ הכביר המופעל על ממשלת ישראל. ממילא עלה על דעתם לנצל גורם זה לשם השגת יתרונות. איסר הראל, מי שהיה הממונה על שרר תיבהיטחון, היה הראשון שהזהיר בפני אפשרות זו. כאשר פנה אחד מחברי הכנסת מעל דוכן הכנסת אל ממשלות מצריים וסוריה, וביקש את שחרור השבויים למי ען הכשרת האווירה לשלום, העיר: התגור בה תהיה הפוכה. הם יבינו שיש להם קלף ביד, והם ישחקו על קלף זה. כך בדיוק קרה. הבעייה הנוצרת למצריים היא פריצת הכיתור של הארמיה השלישית. מכיוון שכיתור זה נוצר אחרי הפסקת-האש, היתה לקאהיר האפשרות לני-



# המלחמה על השבויים

סח את הדרישה בלבוש פורמלי סביר: החזרת כוחות צה"ל לקווי ה-22 באוקטובר, היום בו נכנסה הפסקת-האש לחוקפה.

מזון לארמיה השלישית המצרית, שכותרה עליידי צה"ל אחרי כניסת הפסקת-האש לחוקפה.

**ב** רגע ששכחו חקרבות בדרום ובצפון. החל הקרב הגדול על גורל חי שבויים. הוא עורר רגשות עמוקים לא פחות מן המלחמה עצמה. היתה לכך סיבה מיוחדת. במלחמות הקודמות, היתה בעיית השבויים הישראליים בעלת חשיבות מישנית בלבד. אמנם, במלחמת-העצמאות נפלו בשבי מגיני גושי עציון וירושלים העתיקה, אך היחס אליהם היה סביר. הלגיון הערבי של המלך עבדאללה עמד תחת פיקוד בריטי, היחסים עם המלך עצמו לא היו בגדר איבה קיצורית, ולא היה חשש רב לגורל השבויים. במלחמת סיני ובמלחמת ששת הימים היתה היוזמה כולה בידי צה"ל. שדה הקרב נשאר בידיה, וממילא לא נפלו כימעט שבויים בידי הערבים.

כל זה השתנה במלחמת יום-הכיפורים. במשך כמה ימים התקדמו צבאות מצריים וסוריה, צה"ל נסוג, יחידות נשחקו, ומסיפר ניכר של חיילי צה"ל נעדרו. כך, בפעם הראשונה, נוצר מצב שמאות מישפחות בישראל לא ידעו מה גורל בניהן — אם נהרגו ונשארו בשדה-הקרב, מעבר לקווי צה"ל, או נפלו חיים או פצועים בידי האויב. גורלן של מישפחות אלה, שהתנדדו בין תיקווה וייאוש, שכל צילצול בדלת יכול היה לבשר להן כי אפסה כל תיקווה או שבנם זוהה בשבי — נגע לכל לב. לא היה כימעט אדם בישראל שלא חכיר מישפחה כזאת, ושלא הושפע מסיבלה.

סיפורים אגדתיים — מעודדים מצד אחד, מדכאים מצד שני — נפוצו ברבים. אחדים מהם היו נכונים. למשל: סיפורם של אשה בחודש החשיעי להריונה, שמתוס בעלה הופל בדרום, חבריו העידו כי ראו את המתוס מתפוצץ באוויר, ושלא ראו מיצנח. האשה הבינה שבעלה נהרג, עברה שבועיים של אבל עמוק, ואז הופיע שם הבעל ברשימת השבויים הסצועים, שנמסרה עליידי מצריים.

הסבל יצר לחץ שלא היה כדוגמתו. חיוני היה לקבל לפחות מידע דחוף לגבי זחלת השבויים.

בעיצומם של חקרבות הבטיחה גולדה מאיר שלא תסכים להפסקת-אש בלי חילור פי שבויים. אולם גולדה לא יכלה לעמוד בחבטתה. הפסקת-האש נכסתה עליה בי אורח אולטימטיבי עליידי ממשלת ארצות הברית, שהיתה בטוחה כי בהעדר הפסקת אש יתערב הצבא הסובייטי בקרבות. בגלל אותו איום, גם הסכימה ישראל להעברת



עתון הצבא המצרי מתפאר בשבויים

יורם שחר בדמשק